

sledujúca spevná myšlienka skôr pripomína schubertovský svet. Tretia myšlienka sa opäť vracia do heroickej nálady. Druhá časť vznikla ako spomienka na matku. Jej nálada je predovšetkým elegická — svedčí o tom charakter všetkých troch myšlienok — hoci nechýbajú dramatické vrcholy. Scherzo každým svojim taktom potvrdzuje ľudový pôvod. Hlavná myšlienka záverečnej časti je monumentálna. Jej protajškom je opäť spevná myšlienka. Malé, priam tanečné scény oživujú hudobné dianie, ktoré sa konečne znovu vráti do heroického, víťazného ovzdušia. Premiéra diela bola vo Viedni v r. 1877 pod vedením skladateľa.

BUDÚCI KONCERT

Utorok 3. mája 1966 v poradí A
Symfonický orchester Čs. rozhlasu
Spevácky sbor SF
Dirigent: Bystrík Režucha
Sólisti: Jozef Bulva, dr. G. Papp, N. Hazuchová
Berger: Transformácie
Zeljenka: Koncert pre klavír a orch.
Sommer: Vokálna symfónia
Piatok 6. mája 1966 v poradí B
Dirigent: Ľudovít Rajter
Sólisti: Pavel Štěpán, V. Soukupová, I. Žídek
Stravinskij: Symfónia pre dychy
Mozart: Koncert pre klavír a orch.
Mahler: Pieseň o zemi

MsNV 3-66 — K-21*61357 — ZT 41, 1953-66

Bratislavské hudobné slávnosti

Koncert

Dirigent:
KURT SANDERLING

Sólista:
JULIUS KATCHEN

Bratislava 28. a 29. apríla 1966

SLOVENSKÁ
FILHARMÓNIA

NOSITEĽ RADU PRÁCE

LUDWIG VAN BEETHOVEN:

3. KONCERT PRE KLAVÍR A ORCHESTER

c mol, op. 37

Allegro con brio, alla breve

Largo

Finale. Rondo. Allegro

ANTON BRUCKNER:

3. SYMFÓNIA d mol

Moderato con moto

Adagio quasi andante

Scherzo. Vivace, ma non troppo

Finale. Allegro

Kurt Sanderling (nar. 1912), nositeľ Štátnej ceny NDR je šéfdirigentom Berlínskeho symfonického orchestra. Svoju umeleckú dráhu začal ako korepetitor a asistent dirigenta v r. 1931 na Berlínskej mestskej opere. Od r. 1936 do r. 1941 bol činný ako dirigent moskovského rozhlasu, od r. 1941 do r. 1960 bol stálym dirigentom Leninhradskej filharmónie, s ktorou s veľkým úspechom uskutočnil početné zahraničné zájazdy a gramofónové nahrávky.

Julius Katchen (nar. 1926) začal svoju umeleckú dráhu už ako 11-ročný, keď po prvý raz vystúpil s Filadelfskou filharmóniou s dirigentom E. Ormandym. Katchen nesporne patrí k svetovej pičke klaviristov. Popri hudobnej klasike rád sa venuje aj jazzu.

Tretí klavírny koncert **Ludwiga van Beethovena** sa od predchádzajúcich dvoch zásadne odlišuje: kým tieto spočívali predovšetkým na priradať myšlienok, resp. úsekov, v 3. klavírnom koncerte už prevláda princíp rozvíjania, spájania — teda princíp symfonický. Zo sólového koncertu sa stáva trojčastová symfónia s koncertujúcim klavírom, pričom samozrejme sa Beethoven nevzdal virtuózneho lesku klavíra. Celkový charakter koncertu je pohnutý, vášnivý a bojovný — tak ako takmer vždy, keď Beethoven píše v c mol (stačí uviesť klavírnu sonátu, tzv. Patetickú, 5. symfóniu). Zaujímavé je obdobie vzniku koncertu — rok 1802. Bol to veľký rok krízy v Beethovenovom živote, rok, v ktorom napísal Heiligenstadtskú závet, ale súčasne aj veľké klavírne variácie na tému z Eroiky, jasnú 2. symfóniu a oratórium „Kristus na hore Olivovej“. V nasledujúcom roku, v ktorom sa Beethoven vydal na „novú cestu“, vznikla Eroica. Tieto fakty do značnej miery vysvetľujú aj dôvod novosti koncertu c mol v porovnaní s predchádzajúcimi skladbami.

Prvá časť je patetická už svojou hlavnou myšlienkou, ktorá sa v unisone pohybuje okolo c molového trojzvuku. — Neobyčajne jasne a slávnostne pôsobí druhá časť v svetlom E dur, ktoré je vlastne v pomere k c mol neobvyklou tóninou. Medzi sólovým nástrojom a orchestrom dochádza k vrúcnemu dialógu. — Záverečné rondo nie je tak rozpustilé ako Beethovenove predchádzajúce rondá; prejavuje sa v ňom skôr samovoľný humor a hrdá, sebavedomá sila, zodpovedajúca patetickosti prvej časti.

Anton Bruckner bol popri J. Brahmovi najvýraznejšou osobnosťou hudobného života vo Viedni na sklonku 19. storočia, hoci počas svojho života mohol zaznamenať iba jeden väčší skladateľský úspech a to pri predvedení svojej 7. sym-

fónie pod taktovkou Arthura Nikischa v Lipsku. Väčšina obecnstva ho odmietala a stavala do ostrého protikladu s Brahmsom. Hoci sa nám rozdiel medzi oboma veľkými symfonikmi dnes nevidí už tak priký, predsa cítime rozdiel v koreňoch a prostriedkoch ich hudby. Bruckner, ktorý prispel do dejín hudby rozsiahlou tvorbou, zahrňujúcou predovšetkým deväť symfónií a rad mohutných cirkevných skladieb, je osobnosťou mimoriadne zaujímavou a v podstate paradoxnou. Ak si pripomenieme neobvykle skromný a jednoduchý spôsob života, naivitu a prostotu charakteru, zdá sa nám to nezlučiteľné s veľkosťou, monumentalitou a hĺbkou jeho diel. Bruckner počas celého svojho života túžil po niečom vyššom, dokonalom a krásnom, bol by rád utiekol z reálneho života. Celá jeho tvorba vyjadruje túto veľkú túžbu a vieru, pričom však Bruckner nezaprel svoj ľudový pôvod. Možno si sám ani neuvedomil veľkosť rozporov, ktoré tvorili jeho duševný život a ktorých výsledkom boli monumentálne diela.

Brucknerov historický význam spočíva v syntéze dvoch veľkých hudobných prúdov: romantického realizmu a romantického klasicizmu. Bruckner uskutočnil túto syntézu viac intuitívne ako vedome, pričom ho jeho doba nepochopila. Charakter Brucknerovej symfonickej tvorby spočíva v zjednotení niekoľkých vplyvov a črt v osobný symfonický štýl. Nesporne dôležitú úlohu hral vplyv Wagnerovej tematiky, harmónie a inštrumentácie. Ako známy a uznávaný organista sa dal Bruckner ovplyvniť zvukovou predstavou organu vo vedení hlasov a v inštrumentácii; spojil priam zmyselnú zvukovosť s mystickým obsahom. V majstrovstve kontrapunktu cítime jeho príbuznosť s Bachom, v spôsobe využitia rakúskej ľudovej hudby nám pripomína Mozarta, hlavne však Schuberta.

Formu symfónie rozšíril Bruckner do doretaz nepoznaných rozmerov. Väčšina jeho symfonických častí je trojdielna, monumentálna svojimi impozantnými témami a hromadením zvukových prostriedkov. Tri témy sonátovej formy rozšíril na skupiny, jeho rozvedenia sú mohutné, často so vsunutými chorálmi a ländlerovými úsekmi. Všeobecne rozšíril kvantitatívne i kvalitatívne poslednú časť symfónií a myšlienkovou príbuznosťou ju spojil s prvou časťou, čím dosiahol komplexný, uzavretý formový útvar, o ktorý sa mnohí romantickí skladatelia-symfonici márne snažili.

Tretia symfónia je silne ovplyvnená Wagnerovou hudbou; predsa tu nemožno hovoriť o epigónstve, keďže dielo je natoľko brucknerovské, že nanajvyš možno hovoriť o príbuznosti. Prvá časť začína výrazným mužným trúbkovým motívom, kým na-